

مياشتنی | Monthly | ماہنامہ

بانک The Bank

۲۰۲۳ کبهه - ۱۴۴۵ ذوالحجۃ الحرام - ۱۴۰۳ غبرگولی

په اسلامي بانکوالی کې د مالي ټکنالوژی اهمیت

ص ۱۱

خواست های شما در عرصه خدمات مالی برای ما با اهمیت است. ما در تلاش هستیم تا بهترین محصولات مالی اسلامی را که برابر با معیار های شرعی و قابل قبول جوامع اسلامی باشد، ایجاد کنیم. با بانکهای خود همراه شوید و زمینه یک اقتصاد پویای کشور را رقم بزنید

د امتياز خاوند: د افغانستان بانک

کنټرولر: صديق الله خالد، احمد جواد سداد او مفتي عبدالله آخندزاده

سرليکوال: شفيق الله بارز

مسؤل مدير: انور الله حيات

خبريال: سيد خالد خالقيار

ويزاين: خالد احمد فيضي

فوټورورناليسټ: زبرک مليا

د وېش مسؤل: نصرت الله احمدزی

د چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

کال: اوولسم

پته: د افغانستان بانک

د ثبت کټه: ۶۵۸

ټليفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

برېښنالیک: magazine@dab.gov.af

ويب پاڼه: www.dab.gov.af

- ۱ د افغانستان بانک له سرپرست رئيس سره د يوناما د مشرې ليدنه
- ۲ تدوير جلسه شوراى عالي د افغانستان بانک
- ۳ د افغانستان بانک د خطرونو او قانون رعايتولو د مديريت کميټې غونډه جوړه شوه
- ۴ د افغانستان بانک پلاوي د اسلامي اقتصاد او مالي چارو نړيوال فورم کې گډون وکړ
- ۶ د افغانستان بانک سرپرست د ملگرو ملتونو د پراختيايي پروگرام له مشر سره وليدل
- ۷ توسعه خدمات مالي
- ۱۲ په اسلامي بانکوالی کې د مالي ټکنالوژۍ اهميت
- ۱۶ پولشوي؛ تهديدى برأى ثبات مالي کشورها
- ۱۹ اقتصادي خبرونه
- ۲۳ مصاحبه با آمر خطرات ورعايت قانون د افغانستان بانک
- ۳۰ FACTORS INFLUENCING ONLINE TRUST AND REPEAT PURCHASE
- ۳۱ DAB Acting Governor Meets with UNDP Head for Afghanistan

د مضمونونو او مقالو مسئوليت د ليکوالانو پر غاړه دی. د مجلې د مقالو او انځورونو کارول د سرچينې په ذکر کولو سره جواز لري.

مسئوليت مضامين و مقالات به نويسندگان آن بر می گردد. استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

د افغانستان بانک له سرپرست رئیس سره د یوناما د مشرې لیدنه

رامنځته کولو کې مرسته کوي. د یادونې وړ ده چې په دې غونډه کې آغلې روزا اوتونبايوا هم مالي خدمتونو ته د خلکو لاسرسی د ارزښت وړ یاد کړ او په دې برخه کې یې د همکارۍ ډاډ ورکړ.

باید وویل شي چې په دې غونډه کې د افغانستان بانک د بېلابېلو آمریتونو آمرینو او د یوناما له مشرې سره راغلي پلاوي هم ګډون درلود.

وګولای شي چې په آسانه ډول ارزانه او غوره کیفیت لرونکو مالي خدمتونو ته لاسرسی ولري.

ښاغلي بدري وویل د دې برخې د پیاوړتیا لپاره د هېواد اوسنیو شرایطو په پام کې نیولو سره مقررره جوړه شوې ده او په پلي کېدو سره به یې خلک وګولای شي چې په آسانه ډول کوچني پورونه تر لاسه کړي. د ښاغلي بدري په خبره کوچنیو پورونو ته د خلکو لاسرسی د بیوزلۍ کچه کموي او د ندو په

۱۴۴۵ ذوالحجۃ الحرام ۲ مه - د افغانستان بانک د ټولو سرپرست رئیس ښاغلي هدایت الله بدري د یوناما له مشرې آغلې روزا اوتونبايوا سره ولیدل او د مالي خدمتونو د پراختیا په اړه یې ورسره خبرې وکړې.

په دې غونډه کې د افغانستان بانک د ټولو سرپرست رئیس ښاغلي هدایت الله بدري یادونه وکړه چې د افغانستان بانک ژمن دی چې د هېواد ټولو برخو ته مالي خدمتونه ورسوي، ترڅو درانه هېوادوال

تدویر جلسه شورای عالی د افغانستان بانک

زمینه سیستم های تادیاتی و پلان های سال ۱۴۰۳ بخش های سکتوری د افغانستان بانک به بحث گرفته شد.

گفتنی است طی این جلسه پیشنهاداتی نیز در جهت عرضه خدمات بهتر به مردم افغانستان از جانب آمریت های مربوطه، مطرح گردیده که مورد منظوری شورای عالی د افغانستان بانک قرار گرفت.

باید یادآور شد که شورای عالی د افغانستان بانک بالاترین مرجع تصمیم گیری در قبال سیاست های این بانک است و بشکل ربعوار که طی یکسال چهار مرتبه می شود، تدویر جلسه می نماید.

محترم بدری گفت که پول افغانی طی یکسال گذشته نسبت به اسعار بسیاری کشور های منطقه و جهان ارزش خود را در مقابل دالر امریکایی ثابت نگهداشته و روبه بهبود بوده است. او از بهبود وضعیت دارایی، مدیریت و نقدینگی بانکها صحبت کرده، همچنان تصریح کرد که سپرده های مردم در سکتور بانکداری اسلامی نظر به ربع قبلی ۴ در صد افزایش را نشان می دهد.

متعاقباً گزارش های مفصل شش ماه دوم اجراءات سال ۱۴۰۲ در عرصه های تطبیق سیاست های پولی، بهبود سکتور بانکی، توسعه بانکداری اسلامی، پیشرفت ها در

۴ ذوالحجۃ الحرام ۱۴۴۵- جلسه شورای عالی د افغانستان بانک به ریاست محترم هدایت الله بدری سرپرست د افغانستان بانک و به اشتراک سایر اعضای این شورا در دفتر مرکزی د افغانستان بانک برگزار گردید.

محترم هدایت الله بدری سرپرست د افغانستان بانک در نخست پیرامون تطبیق موثر سیاست های پولی، وضعیت سکتور بانکی، تلاش ها برای توسعه بانکداری اسلامی در کشور، میکانیزه سازی فعالیت صرافی ها، دسترسی مردم به خدمات مالی و اجراءات د افغانستان بانک در این زمینه صحبت نمود.

د افغانستان بانک د خطرونو او قانون رعایتولو د مدیریت کمیټې غونډه جوړه شوه

وړاندیزونو په تړاو نظرونه تبادلې او د پام وړ وړاندیزونه تایید کړل. د یادونې وړ ده چې په دې غونډه کې د افغانستان بانک دویم مرستیال ښاغلي ملا محمد آخند او د افغانستان بانک د عالي شورا غړي ښاغلي عبدالوکیل منتظر د دې کمیټې د غړو په توګه ګډون کړی وو چې د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شوو عوایدو پر وړاندې د مبارزې رژیم د پیاوړتیا او د افغانستان بانک د خطرونو مدیریت په برخه کې یې د افغانستان بانک د مشرتابه پلاوي له هر اړخیز ملاتړ څخه ډاډ ورکړ.

ښاغلي نور احمد آغا وویل، د افغانستان بانک د مالي او غیر مالي خطرونو ارزول او پېژندل ډېر اړین دي او په کار ده چې دې برخې ته زیاته پاملرنه وشي. تر هغې وروسته د افغانستان بانک د خطرونو او قانون رعایتولو مدیریت د کمیټې منشي ښاغلي یاسر ذهین چې په ورته وخت کې د خطرونو او د قانون رعایتولو لوی آمر هم دی، د خپل آمریت د کاري کړنو راپور چې پکې لاسته راوړنې، نوښتونه، پرمختګونه، د افغانستان بانک د ارزول شوو ساحو د غیر مالي خطرونو د ارزونو موندنې شاملې وې، وړاندې کړې. د دې غونډې په اوږدو کې د کمیټې غړو د لاسته راوړنو، د خطرونو د ارزونو موندنو او د خطرونو کمولو لپاره د مخنیونکو اقداماتو په موخه د اړینو

د ۱۴۴۵ ذوالحجّة الحرام ۵ مه – د افغانستان بانک د لومړي مرستیال ښاغلي نور احمد آغا په مشرۍ د افغانستان بانک د خطرونو او قانون رعایتولو د مدیریت کمیټې غونډه جوړه شوه. د دې غونډې په پیل کې ښاغلي نور احمد آغا د دې کمیټې د غونډو د جوړېدو د ارزښت او په د افغانستان بانک کې د خطرونو د کمولو او قوانینو او مقرراتو د رعایتولو لپاره د مناسبو او اړینو تدبیرونو په تړاو خبرې وکړې. نوموړي د خپلو خبرو په دوام زیاته کړه چې په اغېزناکه توګه د افغانستان بانک د چارو پرمخ وړلو لپاره د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شوو عوایدو پر وړاندې د مبارزې د قوانینو او مقرراتو او د ملي او نړیوالو بندیزونو د لیستونو پلي کول ډېر اړین دي.

د افغانستان بانک پلاوي د اسلامي اقتصاد او مالي چارو نړيوال فورم کې ګډون وکړ

موضوعات د مشورو او حل لارو موندلو په موخه له يو بل سره شريکوي. د يادوني وړ ده چې د افغانستان بانک پلاوي په راتلونکي کې د يادې غونډې لپاره د کابل د کوربتوب وړانديز وکړ او د ماليزيا هيواد ورسره په اصولو کې موافقه وکړه.

د يادونې وړ ده چې د می میاشتې په ۲۸ او ۲۹ مه نېټه د اسلامي اقتصاد او مالي چارو نړيوال فورم جوړ شو، د ياد فورم پرانيسته د ماليزيا هيواد د صدر اعظم له لوري وشوه چې د گڼ شمېر نورو

وويل شي چې په همدې ورځ بله غونډه هم جوړه شوه دا غونډه د ماليزيا د مرکزي بانک په کوربتوب د مرکزي بانکونو د اسلامي بانکوالی له اړوندو برخو سره جوړه شوې وه. پدې غونډه کې د افغانستان، ترکيې، عمان، بروناي، يمن، متحده عربي اماراتو، پاکستان او ماليزيا د مرکزي بانکونو استازو ګډون کړی وو. په ياده غونډه کې د مرکزي بانکونو د شريعه بورډونو تر منځ د همغږۍ په رامنځته کېدو بحث وشو چې غړي هيوادونه به اړوند مهم بانکي

د افغانستان بانک پلاوي چې د اسلامي اقتصاد او مالي چارو نړيوال فورم په کلني کنفرانس کې يې د ګډون په موخه ماليزيا هيواد ته سفر کړی وو، د خپل سفر په ترڅ کې يې په څو مهمو غونډو کې ګډون وکړ. په لومړۍ غونډه کې د اسلامي بانکوالی د تمويلاتو اړوند تکافل، صکوکو، زکات، وقف او همدارنگه بانکي معاملاتو پر بربښنايي کېدو، د خطراتو مدیریت، مقرراتي چوکاټونو او يو شمېر نورو اړوندو موضوعاتو بحثونه تر سره شول، بايد

اسلامي هېوادونو وزيرانو، د مركزي بانکونو رئيسانو، سفيرانو او نورو لوړ رتبه استازو په كې شركت كړی وو. په دې فورم كې پر شرعي اصولو ولاړ د اسلامي مالي نظام پر پراختيا او ښه مدیریت ارزښتناك بحثونه تر سره شول. د غونډې ويناوالو پر شرعي اصولو ولاړ مالي نظام د اقتصادي پرمختگ، د فقر كمولو او ټولنيز عدالت په رامنځته كولو كې مهم ياد كړ. همدارنگه په دې فورم كې د اسلامي هېوادونو تر منځ د سوداگرۍ د پراختيا په برخه كې د بانكي سكتور ونډه مهمه وبلل شوه، د زكات او وقف د ښه مدیریت لپاره د مناسبو مؤسساتو په رامنځته كولو خبرې وشوې او پدې برخه كې د اسلامي هېوادونو د تجربو پر شريكولو ټينگار وشو.

همداراز د دې سفر په اوږدو كې د افغانستان بانک پلاوي د ماليزيا د اسلامي بانک، سټېنډرډ چارټرډ صادق بانک، د ماليزيا د پانگونې بانک او نورو اسلامي بانکونو او مالي مؤسساتو له عمومي رئيسانو او استازو سره بېلابېلې ليدنې كتنې تر سره كړې، په دې ليدنو كې د افغانستان له بانکونو سره د متقابلو بانكي اړيكو په رامنځته كولو او تخنيكي

همكاريو خبرې وشوې. بايد وويل شي چې په دې ليدنو كتنو كې د افغانستان بانک پلاوي د نړيوالو شرعي څېړنو اكاډمۍ (ISRA) له مشرانو سره هم وليدل. پدې ليدنه كې د صكوكو د قانون او مقرراتو جوړونې او د افغانستان بانک او نورو خصوصي بانکونو د كار كوونكو د ظرفيت لوړونې او يو لړ نورو مهمو موضوعاتو په اړه بحثونه وشول چې يادې اكاډمۍ په اړوندو برخو كې د پوره همكاري ژمنه وكړه.

پاتې دې نه وي چې د افغانستان بانک پلاوي د مې مياشتې په ۳۰ مه نېټه د ماليزيا د مركزي بانک د اسلامي بانکوالی او نورو آمريتونو سره غونډه درلوده. په ياده غونډه كې د ماليزيا د مركزي بانک د تشكيلاتي جوړښت، د اسلامي بانکوالی د آمريت او شرعي بورډ د كار كولو په څرنگوالي، د ماليزيا د مركزي بانک د اسلامي پانگونو اړوندو برخو په اړه معلومات ترلاسه شول. لدې سره سره، دوی ته د افغانستان د اوسني بانكي وضعیت په اړه معلومات ور كول شول او په پايله كې د دواړو هېوادونو ترمنځ د سوداگريزو اړيكو د لا ښه والي په موخه د متقابلو بانكي اړيكو پر

رامنځته كېدو ټينگار وشو. د دې ورځې په اوږدو كې د افغانستان بانک پلاوي د اسلامي مالي خدمتونو د بورډ Islamic Financial Services Board د رئيس او غړو سره وليدل. پدې ليدنه كې د ياد بورډ رئيس د افغانستان بانک كار كوونكو ته د اوږد مهاله او لنډ مهاله روزنيزو پروگرامونو د رامنځته كولو ژمنه وكړه.

هېره دې نه وي چې د افغانستان بانک پلاوي د نړيوال اسلامي پوهنتون د اسلامي بانکوالی او ملاتړ انستيتيوت له رئيس او استادانو سره د يو لړ بانكي موضوعاتو په تړاو د مشورو په موخه وليدل. پدې ليدنه كې ياد انستيتيوت ژمنه وكړه چې د افغانستان بانک او بانكي سكتور كار كوونكو ته به د اسلامي بانکوالی اړوند د لنډ مهاله روزنيزو پروگرامونو او اوږد مهاله لوړو زدكړو په برخه كې زمينه برابره كړي.

د افغانستان بانک سرپرست د ملګرو ملتونو د پراختیایي پروګرام له مشر سره ولیدل

مرسته کونکي بنسټونه به خپلې مرستې د بیکارۍ د کچې په کمولو او د دندو په رامنځته کولو متمرکزې کړي.

په دې غونډه کې د ملګرو ملتونو د پراختیایي پروګرام رئیس ښاغلي سټیفن راډریکز د افغانۍ د ثبات، انفلاسیون د کنټرول، د بانکي سکتور مدیریت او د ټولیز اقتصاد په پرمختګ کې د افغانستان بانک د لاسته راوړنو د ستاینې ترڅنګ د بانکي سکتور، اسلامي بانکوالۍ د پراختیا، کوچنیو مالي تمویلاتو، د اداینو برېښنایي کولو او یو شمېر نورو برخو کې د همکارۍ ژمنه وکړه.

د یادونې وړ ده چې په دې غونډه کې د افغانستان بانک د بېلابېلو آمریتونو آمرینو او د ملګرو ملتونو د پراختیایي پروګرام رئیس سره راغلي پلاوي ګډون درلود.

سکتور په ښه ډول مدیریت کړي، د اسلامي بانکوالۍ د پراختیا په برخه کې د پام وړ ګامونه پورته کړي، د اداینو د برېښنایي کولو په برخه کې عملي اقدامات تر سره کړي او همدارنګه د کوچنیو مالي تمویلاتو د پیاوړتیا په موخه منظم قوانین او مقررات رامنځته کړي، ترڅو په دې وسیله د هېواد په ټولیز اقتصاد کې خپل مثبت رول تر سره کړي. ښاغلي بدري وویل چې موږ باور لرو چې مناسبو مالي خدمتونو ته لاسرسی کولای شي د ټیټ عاید لرونکو خلکو په اقتصادي پیاوړتیا او د فقر په کمولو کې مهم رول تر سره کړي. د افغانستان بانک سرپرست یادونه وکړه چې دا بانک له ټولو مرستندویه بنسټونو سره د غوره اړیکو غوښتونکي دی او هیله لري چې

۱۴۴۵ ذوالقعدة الحرام ۲۷ مه - د افغانستان بانک سرپرست رئیس ښاغلي هدایت الله بدري د ملګرو ملتونو د پراختیایي پروګرام له رئیس ښاغلي سټیفن راډریکز سره د افغانستان بانک د عالي شورا په تالار کې ولیدل او پر بېلابېلو موضوعاتو یې ورسره خبرې وکړې.

په دې لیدنه کې د افغانستان بانک د ټولو سرپرست رئیس بانکي سکتور، اسلامي بانکوالۍ، د اداینو برېښنایي کول او کوچني مالي تمویلات د اقتصادي پرمختګ په برخه کې د خورا ارزښت وړ یاد کړل او د دې برخو پیاوړتیا یې د اوسني عصر اړتیا وبلله.

په یاده لیدنه کې ښاغلي بدري وویل چې د افغانستان بانک توانیدلی دی چې بانکي

توسعه خدمات مالی

مقدمه

کشور ها برای دست یابی به اهداف کلان اقتصادی همچو کاهش فقر، کاهش در نابرابری عاید و بیکاری، نیازمند یک سیستم مالی پیشرفته، فراگیر و پاسخگو به نیاز های مردم میباشند. در گذشته گیر ماندن در دور باطل و عقب مانگی، عدم دسترسی به سرمایه و کمبود سرمایه مانع اصلی رشد و توسعه اقتصادی کشور ها تلقی می شد و یگانه دلیل شکستاندن دور باطل هم افزایش سرمایه گذاری

ذریعه تزریق سرمایه پنداشته میشد که مستلزم یک سیستم مالی فراگیر و توسعه یافته می باشد تا مردم به خدمات مالی متنوع و با هزینه مناسب دسترسی داشته باشند. چنانچه تعدادی کشور های منابع طبیعی کمتری داشتند اما به کمک سیستم های مالی مؤثر و فراگیر پول های را کد را جمع آوری و آنرا به سرمایه گذاری های مولد هدایت کردند که باعث تسریع روند سرمایه گذاری گردید. بر اساس مطالعه که در سال ۲۰۰۸ از طرف جیمز

(James) بالای اقتصاد مالیزیا صورت گرفت، نشان داد که توسعه خدمات مالی ذریعه افزایش پس انداز و سرمایه گذاری خصوصی موجب رشد اقتصادی بالا در این کشور شده است. توسعه خدمات مالی که به نام شمولیت مالی نیز یاد می شود، نقش عمده را در امر دست یابی کشور ها به اهداف کلان اقتصادی بازی نموده و امروزه یکی از موضوعات حاد را در سطح جهان تشکیل میدهد و از سال ۲۰۰۰ میلادی به اینطرف

بصورت گسترده در محراق توجه پالیسی سازان، تصمیم گیرندگان و پژوهشگران قرار گرفته و توجه نهاد های بین المللی چون بانک جهانی، کشور های گروپ G20، صندوق بین المللی پول (IMF)، سازمان بین المللی توسعه خدمات مالی (AFI) و سایر نهاد ها را بخود جلب کرده است. شمولیت مالی از مهمترین ابزار برای رسیدن به اهداف کلان اقتصادی همچون رشد اقتصادی پایدار، افزایش استخدام و کاهش نابرابری سطح عاید به شمار می رود. ازینرو بانک جهانی سال 2020 را به عنوان سال دسترسی همگانی به خدمات مالی نام نهاده است. اما بنابر انتشار و همگانی شدن ویروس کرونا، این امر کاملاً تحقق نیافت. همچنان از اینکه کشور ها از نگاه بافت اجتماعی از همدیگر متفاوت بوده و مذاهب و باور های گوناگون سبب می شود تا تمام مردم از خدمات مالی استفاده نمایند و از طرف دیگر هم بازار ها و سیستم های مالی کشور ها متأثر از بحران های مالی و آفت های واگیر می باشد که سبب خواهد شد تا هدف همگانی ساختن دسترسی به خدمات مالی را صدمه رساند.

مفهوم توسعه خدمات مالی

تعریف توسعه خدمات مالی نظر به

ساختار اقتصادی، جغرافیایی و سیاسی و همچنین سیستم مالی هر کشور از هم فرق دارد ازینرو کشور های گوناگون با در نظر داشت شرایط و وضعیت اقتصادی و مالی خویش آنرا تعریف نموده و در چارچوب استراتژی طرح، تدوین و به اجرا میگذارند. باید خاطر نشان ساخت که توسعه خدمات مالی تنها به مفهوم دسترسی به خدمات مالی نیست زیرا دسترسی به خدمات مالی به معنی داشتن دسترسی به خدمات مالی از جمله نمایندگی بانکی، ماشین های خود کار صرافی و ماشین های محل فروش بوده حالآنکه توسعه خدمات مالی ضمن داشتن دسترسی به خدمات مالی بُعد دیگر آن که عبارت از استفاده از خدمات مالی است را نیز احتوا میکنند. بطور کُل شمولیت مالی به مفهوم تأمین و تسهیل دسترسی به خدمات مالی و استفاده از خدمات و محصولات مالی متناسب به نیاز مردم خصوصاً قشر بی بضاعت و دارای عاید پایین و نیز شرکت های خرد، کوچک و متوسط (MSMEs) به هزینه قابل تحمل و ارایه همچو خدمات و محصولات به گونه شفاف و بدون تبعیض از طرف نهاد های مالی رسمی، می باشد. صندوق بین المللی پول، توسعه خدمات

مالی را بطور وسیع به وضعیت اقتصادی تعریف کرده است که افراد و شرکت ها در یک کشور از دسترسی به خدمات و محصولات اساسی و ابتدایی مالی و بانکی محروم نبوده و بطور منظم از آنها استفاده نمایند. بر اساس تعریف بانک جهانی در سال 2014، توسعه خدمات مالی درصدی از افراد و شرکت ها اند که از خدمات و محصولات مالی از قبیل حسابات پس انداز، انواع قروض، خدمات بیمه، ابزار پرداخت (دبت کارت، کریدیت کارت و غیره)، ماشین های خود کار صرافی (ATM)، ماشین های محل فروش (POS)، وجوه تقاعد، انتقال وجوه، اوراق بهادار، خدمات مالی الکترونیکی، بانکداری از طریق موبایل و سایر خدمات مالی در یک کشور، استفاده مینمایند.

در گذشته های نه چندان دور زیاد تر روی بُعد دسترسی تمرکز می شد و کشور ها تلاش می ورزیدند تا موانع فرا راه دسترسی به خدمات مالی را برطرف نموده و زمینه دسترسی آسان را برای مردم فراهم سازند. بعداً توجه کشور ها و پالیسی سازان بیشتر روی بُعد استفاده معطوف گردید و باروی دست گرفتن پالیسی ها و روش های متعددی تلاش صورت گرفت تا استفاده از خدمات مالی

رسمی افزایش یابد. درین اواخر مبحث توسعه خدمات مالی از دو بُعد متذکره (دسترسی و استفاده) پافراتر نهاده و دو بُعد دیگر یعنی کیفیت و اثر گذاری نیز به آن افزود گردیده است که هر یک از ابعاد فوق دارای شاخص مختص بخود بوده که شامل شاخص های کیفی و کمی می باشند. در ذیل ابعاد شمولیت مالی به بحث گرفته شده و شاخص های هر یک از ابعاد متذکره نیز ارایه گردیده است:

ابعاد توسعه خدمات مالی

دسترسی

دسترسی به خدمات مالی این مفهوم را میسراند که چند درصد مردم (نفوس بالغ با سن بیشتر از ۱۸) جامعه به نمایندگی های بانکی، دستگاه های محل فروش، ماشین های اتومات صرافی، اجنت ها و غیره دسترسی دارند. مثلاً برای هر ۱۰۰۰۰ ویا ۱۰۰,۰۰۰ نفر چند نمایندگی بانکی موجود بوده ویا یک ماشین خودکار صرافی به چند نفر می رسد. برای اینکه

بدانیم دسترسی مردم به خدمات مالی در کدام سطح قرار دارد و چند فیصد مردم دسترسی به محصولات و خدمات مالی رسمی دارد، از شاخص های دسترسی استفاده می گردد. این شاخص ها توسط نهاد های بین المللی انکشاف داده شده اند که بشکل تناسب سنجش گردیده و یکی از مهمترین شاخص های شمولیت مالی به شمار میرود.

جدول (۱): شاخص دسترسی

منبع	تفصیل	شاخص	بُعد
صندوق بین المللی پول	تعداد نمایندگی برای هر نفوس بالغ 100,000	تعداد نمایندگی/100,000 نفوس بالغ	دسترسی
سروی جهانی سیستم تادبات، بانک جهانی	تعداد ماشین های محل فروش برای هر 100,000 نفوس بالغ	تعداد POS/100,000 نفوس بالغ	دسترسی
نهاد بین المللی AFI	مجموع تعداد محلات دسترسی به خدمات مالی بر اساس هر 100,000 نفوس بالغ	(مجموع تعداد محلات دسترسی/مجموع نفوس بالغ) x100,000	دسترسی

استفاده

شاخص استفاده از خدمات و محصولات مالی، از روی چگونگی استفاده مشتریان از خدمات مالی سنجش می گردد و یکی از شاخص های عمده توسعه خدمات مالی به حساب میرود. تنها داشتن دسترسی به خدمات مالی رسمی در یک کشور کافی نبوده بلکه استفاده منظم و

دوامدار چنین خدمات مطلوب می باشد. این شاخص میتواند بر اساس نفوس بالغ ویا جغرافیه سنجش گردد. مثلاً چند فیصد افراد (نفوس جوان که دارای سن ۱۸ یا بلند تر از آن) حداقل دارای حساب بانکی هستند، چند فیصد نفوس بطور منظم از حسابات خویش استفاده کرده اند، در هر ۱۰,۰۰۰ ویا ۱۰۰,۰۰۰ نفوس

بالغ چند حساب بانکی وجود دارد، چند حساب بانکی عملاً مورد استفاده دارندگان آن قرار میگیرد، چند فیصد نفوس جوان از قرضه بانکی استفاده نموده اند

جدول (۲): شاخص استفاده

منبع	تفصیل	شاخص	بُعد
نهاد بین المللی AFI	مجموع تعداد حسابات پس انداز بر اساس هر 100,000 نفوس بالغ	(تعداد حسابات پس انداز/مجموع نفوس بالغ) ضرب در 100,000	استفاده
سروی دسترسی مالی، صندوق وجهی بین المللی پول	معاملات موبایل مانی بر اساس هر 100,000 نفوس بالغ	(مجموع معاملات انجام شده موبایل مانی/مجموع نفوس بالغ) ضرب در 100,000	استفاده
بانک جهانی، شاخص جهانی شمولیت مالی (WB GlobalFindex)	دفعات استفاده حسابات بانکی (%)	مجموع حسابات بانکی با استفاده بیشتر/مجموع نفوس بالغ	استفاده
شاخص های شمولیت مالی گروه جی ۲۰	تعداد مقروضین بر اساس 1,000 نفوس بالغ	(تعداد مقروضین/مجموع نفوس بالغ) x 1,000	استفاده

کیفیت

باور دارند در هنگام خرید و استفاده از خدمات مالی، معلومات کافی در مورد خدمات متذکره برایشان ارایه شده است؟ که از مجموعه این شاخص ها، شاخص های همچو سطح رضایت مشتریان و کیفیت خدمات و محصولات مالی دریافت می گردد.

جدول (۳): شاخص کیفیت

سروی جانب تقاضا بدست می آید و مربوط میشود به مناسب بودن هزینه خدمات، شفافیت، برخورد عادلانه و مساویانه، محفوظ بودن حقوق مشتریان، اضافه قرضداری و دانش مالی. بطور مثال چند درصد از مشتریان سکتور مالی با هزینه یا فیس معاملات مالی شان قناعت دارند و آیا هزینه متذکره مناسب است و یا خیر؟ و یا اینکه چند درصد از مشتریان

شاخص کیفیت نشان دهنده رضایت مشتریان از استفاده خدمات مالی می باشد. به عباره دیگر، بیان کننده این است که آیا خدمات و محصولات مالی درخور نیاز استفاده کنندگان است و یا خیر؟ آیا مشتریان سکتور مالی در مورد خدمات مالی آگاهی کافی دارند یا خیر؟ این شاخص بر بنیاد آمار و اطلاعات از طریق

منبع	تفصیل	شاخص	بُعد
بانک جهانی، سروی قابلیت مالی و سروی دانش مالی و شمولیت مالی نهاد OECD	معلومات در مورد انفلاسیون، نرخ تکتانه، و غیره	درجه (نمره) سواد/دانش مالی	کیفیت
بانک جهانی، سروی حمایت از حقوق مشتریان	ارایه معلومات در مورد نرخ تکتانه، میکانیزم حل منازعات، هزینه ها و شرایط به زبان ساده ذریعه فارمت معیاری	شاخص آشکار سازی معلومات و مقتضیات آن	کیفیت
بانک جهانی، شاخص جهانی شمولیت مالی (WB GlobalFindex)	فیصدی نفوس بالغ که اظهار میدارند در حالات اضطراری از پس انداز خود استفاده نموده اند	استفاده پس انداز برای حالات اضطراری	کیفیت
WB Enterprise Surveys and OECD SME Scoreboard	فیصدی تشبثات کوچک و متوسط که هنگام درخواست قرضه از آنها خواسته شده تا در مقابل قرضه تضمین ارایه دارند	(تعداد تشبثات کوچک و متوسط که هنگام درخواست قرضه از آنها خواسته شده تا در مقابل قرضه تضمین ارایه دارند/مجموع تشبثات کوچک و متوسط) x 100	کیفیت

اثرگذاري

اثرگذاري بـعد چهارم توسعه خدمات مالي بوده که سنجش و اندازه گيري آن نسبتاً مغلق و هزينه بردار می باشد، چون الی اکنون برای سنجش اثرگذاري شموليت مالي شاخص های مشخصی از جانب سازمان های جهانی و سایر کشور ها تعیین نگردیده و نهاد های متذکره و پالیسی سازان تلاش می ورزند تا شاخص های را درین خصوص توسعه دهند. شاخص

اثرگذاري، مؤثریت استفاده از خدمات و محصولات مالي روی وضعیت مردم را در ابعاد مختلف مورد تحقیق و بررسی قرار میدهد. مثلاً استفاده از خدمات مالي توسط مشتریان سکتور مالي تا چه اندازه روی وضعیت زندگی، سطح درآمد، کسب و کار و سرمایه گذاري آنها اثر مثبت داشته است؟ و آیا تداوم شموليت مالي به نفع اهداف کلان اقتصادی تمام میشود یا خیر؟ شیوه که در حال حاضر به

منظور ارزیابی اثرگذاري شموليت مالي بکار میرود، عبارت از پژوهش تصادفی کنترل شده (RCT) استفاده میشود. روش متذکره وقت گیر و هزينه بردار بوده، ازینرو کمتر مورد استفاده قرار می گیرد.

نویسنده: محمد محسن اکبری

مدیر ارشد بانکداری متعارف، آمریت توسعه

خدمات مالي، د افغانستان بانک

مأخذ

بانک جهانی. (2014) گزارش توسعه مالي جهانی، واشنگتن دی سی. صص ۴-۱۴۸

بانک جهانی و صندوق بین المللی پول (2014). شموليت مالي و ثبات مالي. صص ۴-۱۲

کل، دیمور گویچ و لیمن (۲۰۱۲). توسعه خدمات مالي و ثبات مالي. گروپ مشورتي برای کمک برای فقرا. صص ۱-۶

AnasIswanto and others (June 2016). The role of financial inclusion to poverty reduction in Indonesia. pp 5-18

Alliance for financial inclusion (2017). Alternative dispute resolution survey report.

Alliance for financial inclusion (2012). Guideline note on mobile financial services.

Alliance for financial inclusion(2010). AFI Policy note, consumer protection: leveling the playing field in financial inclusion.

AFI (2020). Policy model on consumer protection for digital financial services.

Bester et al. (2008), De Koker (2006), Chatain et al. (2011). Financial inclusion and financial integrity: Aligned inclusive. pp 3-12

CGAP (2012). Financial inclusion and the linkages to stability, integrity and protection: insights from the South African experience, Nov 2012. PP 5-15

De koker and Nicole Jentsch (July 2001). financial inclusion and financial integrity: Aligned inclusive. pp 1-22

GPMI (2016). G20 High-level principles for digital financial inclusion.

GPMI (2011). G20 Principles for Innovative Financial Inclusion.

Grady, Rose (2012). Consumer protection in the financial sector. pp 1-20

James B. Ang (2008). What are the mechanisms linking financial development and economic growth in Malaysia, Economic Modeling, Issue 1, pp 39-50.

JASSA, the Finsia Journal of applied finance(2013). Regulatory developments, issue 4, pp 24-27.

Lsern and Louis De Koker (2009). AML/CFT Focus note. CGAP. pp 1-7

OECD(October 2011). G20 High-level principles on financial consumer protection. France.

Rajiv Lal and Ishan Sachdev, Mobile money services, design and development for financial inclusion, Harvard Business School, 2015

Supporting integrity global alliance (2015). financial integrity universal standards. pp 1-4

Treasury Alliance Group llc (2018). Fundamentals of Global Payment Systems and Practices.

The world bank (2001). financial and private sector development, Consultative group to assist the poor (2011). policy research paper. pp 2-7

UN (2006). Building inclusive financial sector for development. New York. pp 2-5

World Bank(June 2018). Developing and operationalizing a National Financial Inclusion Strategy.

اسلامي بانکوالی په نړيواله کچه د پام وړ شهرت ترلاسه کړی، او ډېری مالي ادارې د اشخاصو او سوداګریزو اړتیاوو د پوره کولو لپاره له شریعت سره مطابقت لرونکي محصولات او خدمات وړاندې کوي. د دودیزو بانکونو په څېر، اسلامي بانکوالي هم په نړۍ کې د پرمختګ په لور ګامونه پورته کړل او د وخت په تیریدو یې د اسلامي هېوادونو سربېره په غیر اسلامي هېوادونو کې هم فعالیتونه زیات شول.

له دودیزې بانکوالی سربیره، اسلامي بانکوالی هم د مالي ټکنالوژۍ له ګټو څخه بې برخې پاتې شوې نه ده. اسلامي بانکوالي چې د شرعي اصولو سره سم فعالیت کوي، خپلو محصولاتو او خدمتونو ته د ودې ورکولو، د مشتریانو د رضایت ترلاسه کولو، او د عملیاتي موثريت بڼه کولو لپاره مالي ټکنالوژۍ ته مخه کړې ده. دلته به د مالي ټکنالوژۍ او په اسلامي بانکوالی کې د مالي ټکنالوژۍ کارولو او د برېښنایي محصولاتو اړوندو موضوعاتو په تړاو بحث وشي.

مالي ټکنالوژي:

مالي ټکنالوژي په مالي خدمتونو کې د ټکنالوژۍ ادغام او کارونې ته ویل کیږي

په اسلامي بانکوالی کې د مالي ټکنالوژۍ اهمیت

ترڅو خلکو ته د مالي خدمتونو د وړاندې کولو په برخه کې نوښت رامنځته شي، د اغېزناکتيا کچه يې لوړه شي او مالي خدمتونو ته د خلکو لاسرسي زيات شي. مالي ټکنالوژي د موبایل بانکوالی، برېښنايي اداینو، بلاکچين ټکنالوژي، مصنوعي څيرکتيا، او د معلوماتو د ارزونې اړوند کاريالونو (اپليکيشنونو) يوه پراخه لړۍ رانغاړي چې د مالي چارو د پرمختگ په برخه کې يې د انقلاب راوستلو پر مټ د مالي چارو د مديريت کولو، د معاملاتو د ترسره کولو او د مالي خدمتونو د کارولو لارې چارې او طريقې بدلې کړې دي. مالي ټکنالوژي د مالي شموليت يا مالي خدمتونو ته د لاسرسي په وده کې خورا مهم رول لوبولای دی، او مالي خدمتونو ته يې د هغو وگړو لاسرسي زيات کړی چې له بانکي خدمتونو څخه يې برخې پاتې شوي وو. د موبایل بانکوالی او برېښنايي اداینو په څېر نوښتونو پر مټ يې مالي خدمتونو لکه د سپما حسابونو، کوچنيو پورونو او نورو بانکي محصولاتو ته د خلکو لاسرسي آسانه کړی دی. د ټکنالوژي په کارولو سره، مالي ټکنالوژي فزيکي ځانگو او په دفتري کارونو کې د

کاغذ کارولو اړتيا تر ډېره کچه له منځه وړې او مالي خدمتونو ته د خلکو د لاسرسي لمن يې پراخه کړې ده. مالي ټکنالوژي په مالي صنعت کې مشريانو ته د خدمتونو وړاندې کولو اغېزناکتيا او د مشريانو د خوښی کچه زياته کړې ده. مالي ټکنالوژي داسې لارې چارې او سيستمونه رامنځته کړي دي چې پر مټ يې کاروونکي په آسانی سره د خپلو حسابونو اداره کولو، د معاملاتو ترسره کولو او د مالي پوهې سرچينو ته د لاسرسي موندلو په څېر کړنې ترسره کولای شي. موبایل کاريالونو او آنلاين سيستمونو مالي خدمتونه خورا آسانه او اغېزناک کړي دي او مشريانو ته يې په ثابو کې پراخه مالي محصولاتو او خدمتونو ته لاسرسي موندل آسانه کړي دي.

همداراز، مالي ټکنالوژي د مالي مؤسسو عملياتي مؤثريت زيات کړی دی او هغوی ته يې د دې زمينه برابره کړې ترڅو خپل عملياتي لگښتونه کم کړي. د بېلابېلو پروسو او توماتو او برېښنايي کولو له امله يې د لاسي چگونو او کاغذ کارولو اړتيا تر ډېره راکمه کړې، او ډېرې پروسې يې چټکې کړې دي.

سربېره پر دې، د بلاکچين په څېر ټکنالوژي کارولو د بانکي پروسو اغېزناکتيا زياته کړې ده، د درغليو خطر يې کم کړی، د سوابقو د ساتلو په برخه کې يې د روڼتيا کچه لوړه کړې او له مقرراتو او پاليسيو سره مطابقت يې يقيني کړې دي. همدا ډول په مالي صنعت کې د مالي ټکنالوژي له کبله د نوښت او سيالی کچه زياته شوې چې دا چاره د نوو محصولاتو او خدماتو د پراختيا لامل شوې او مالي بنسټونه يې دې ته هڅولي چې د ټکنالوژي په کارولو سره په بدليدونکي مالي او اقتصادي چاپيريال کې پياوړي پاتې شي.

اسلامي بانکوالی:

اسلامي بانکوالی، چې د اسلامي شريعت له اصولو او لارښوونو سره سم فعاليت کوي، د اسلامي اقتصادي نظام يوه مهمه برخه تشکيلوي. دا بانکوالی له دوديزې بانکوالی څخه توپير لري او د سود (ربا) کارول پکې ممنوع دي او په هغو فعاليتونو کې بنکېلتيا او پانگونه پکې ممنوع ده چې ناڅرگندتيا او غرر پکې شامل وي. اسلامي بانکوالی د ټولنيز مسؤليت رامنځته کوونکو مالي کړنو ته وده ورکولو باندې تمرکز کوي. د

اسلامي بانکوالی ابزارونه د اقتصادي فعالیتونو د آسانتیاوو لپاره جوړ شوي دي او د شریعت د اصولو په رڼا کې ترسره کيږي.

اسلامي بانکوالی بېلابېل محصولات وړاندې کوي چې له سود څخه پرته پورونو او د تمویلاتو پر بنسټ ترسره کيږي چې ښې بېلگې یې مرابحه، مشارکه، مضاربه او داسې نور دي.

په اسلامي بانکوالی کې د مالي ټکنالوژۍ رول

اسلامي بانکونو د شرعي اصولو په رڼا کې د خپلو مشتریانو د مخ پر زیاتیدونکو اړتیاوو د پوره کولو لپاره بېلابېلې ټکنالوژیکې لارې چارې غوره کړې دي. په اسلامي بانکوالی کې مالي ټکنالوژۍ د اسلامي محصولاتو، د مشتریانو د رضایت ترلاسه کولو او د عملیاتي مؤثریت د زیاتوالي په برخه کې ډېرې آسانتیاوې رامنځته کړې دي. مالي ټکنالوژۍ اسلامي بانکونو ته دا وړتیا ورکړې چې نوښت لرونکي محصولات لکه برېښنایي بټوي، د موبایل بانکوالی کارپالونه او د پانګونې بېلابېلې زمینې برابرې کړي. ټکنالوژیکي لارو چارو مشتریانو ته د بانکي حساب مدیریت، د

پیسو لیرد، او د بلونو د اداینو په ګډون اسلامي مالي خدماتو ته آسانه او خوندي لاسرسی ممکن کړی دی چې په پایله کې یې د مشتریانو د رضایت او ښکېلتیا کچه زیاته شوې ده. سربیره پر دې، مالي ټکنالوژۍ په اسلامي بانکوالی کې عملیاتي پروسې منظمې کړي، چې دا چاره د لګښتونو د کمولو او د عملیاتو د مؤثریت لامل شوې ده. په دودیزه بڼه د چارو د ترسره کولو پرځای اوس دې سکتور اوتوماتو او برېښنایي لارو چارو ته ترجیح ورکړې. په برېښنایي ډول د اسنادو مدیریت، او د بلاکچین ټکنالوژۍ په څېر د مدرنو لارو چارو کارولو د پروسو د ترسره کولو وخت او د تېروتنو امکان راکم کړی دی چې دا چاره د مشتریانو لپاره د چټکو او باوري خدمتونو د وړاندې کولو لامل شوې ده.

په نړۍ کې د بېلابېلو هېوادونو اسلامي بانکونو په خپلو بانکي فعالیتونو کې مالي ټکنالوژي شامله کړې ده چې ښې بېلگې یې په متحده عربي اماراتو کې د اماراتو اسلامي بانک، په سعودي عربستان کې الراجحي بانک، او په مالیزیا کې د می بانک په څېر اسلامي بانکونه دي چې په ډېره مؤثره توګه یې په خپلو فعالیتونو

کې مالي ټکنالوژي مدغمه کړې ده. د بېلګې په توګه د اماراتو اسلامي بانک د موبایل بانکوالی اپلیکیشنونه او آنلاین پلیټ فارمونه رامنځته کړي چې پیروونکو ته د شریعت سره مطابقت لرونکي بانکي خدمات لکه د پانګونې حسابونو او اسلامي تمویلاتو ته بې له ځنډه لاسرسی برابروي. الراجحي بانک د اسلامي بانکوالی له لارښوونو سره سم د احتمالي درغلی موندلو لپاره د معلوماتو پرمختللي تحلیلونه او مصنوعي ځیرکتیا سره یوځای کړي دي. په ورته وخت کې په مالیزیا کې یو مخکښ اسلامي بانک، می بانک د پیسو چټکو، خوندي او شفافو پولی اداینو د آسانتیا لپاره له بلاکچین ټکنالوژۍ څخه کار اخلي، چې د پیروونکو لپاره یې د شریعت سره سم د نړیوالو معاملو ترسره کول آسانه کړي.

همداراز، په افغانستان کې هم د وخت په تیریدو سره اسلامي بانکوالی پرمختګ کړی دی او د مالي ټکنالوژۍ له ګټو څخه یې برخې نه ده پاتې شوې. په افغانستان کې له دودیزو بانکونو سره سره، اسلامي بانکونه او د اسلامي بانکوالی دريځې هم په خپلو عملیاتو کې له مالي ټکنالوژۍ څخه ګټه اخلي. په

خپلو عملیاتو کې په بریالی توګه د مالي ټکنالوژۍ د ادغام له لارې اسلامي بانکونو نه یواځې د خپلو داخلي عملیاتو اغیزناکتیا ډېره کړې، بلکې د بدلیدونکې ټکنالوژۍ سره سم یې په بازار کې د سیالی کولو وړتیا هم لوړه کړې ده او خپلو مشتریانو ته د برېښنایي بانکوالۍ، موبایل بانکوالۍ، برېښنایي اداینو او په هېواد کې دننه او د سیمې او نړۍ په کچه د پیسو استولو په څېر نور خدمتونه وړاندې کوي. سربیره پر دې، د اسلامي بانکونو او د مالي ټکنالوژۍ شرکتونو ترمنځ ستراتیژیکې کاري اړیکې او همکارۍ د نوښت چاپیریال رامنځته کړی چې د نوو مالي محصولاتو او خدمتونو پراختیا ته لاره هواروي.

په وروستیو کلونو کې په اسلامي بانکوالۍ کې د مالي ټکنالوژۍ ادغام خورا ډېر مخ پر زیاتیدو دی او دا چاره له ډېر زیات اهمیت څخه برخمنه ده. د مالي ټکنالوژۍ لارې چارې اسلامي بانکونو ته دا توان ورکوي چې خپلو مشتریانو ته ډېر اغیزناک، د لاسرسۍ وړ او نوښت لرونکي مالي خدمتونه او محصولات وړاندې کړي ترڅو وکولای شي چې د مشتریانو ځانګړې اړتیاوې

پوره کړي. د موبایل اپلیکیشنونو، برېښنایي اداینو پلیټ فارمونو، او د بلاکچین په څېر ټکنالوژيو په کارولو سره، اسلامي بانکونه کولای شي روښتیا ته وده ورکړي، د شرعي قوانینو سره مطابقت آسان کړي، او د بانکونو مشتریانو ته په مؤثره توګه خدمات وړاندې کړي، مالي شمولیت ته وده ورکړي او د ټولنیز عدالت په تأمینولو کې، چې د اسلامي اقتصاد بنسټ جوړوي، مرسته وکړي. لکه څنګه چې بانکوالی په نړیواله کچه مخ پر ودې روانه ده، په دې سکتور کې له مالي ټکنالوژۍ څخه غوره ګټه اخیستنه به د نوښت لرونکو محصولاتو په رامنځته کولو، د بازار د ونډې په پراخولو، او له شریعت سره د مطابقت لرونکې بانکوالۍ په دودولو کې مهم رول ولري.

لیکونکی: سید خالد خالقیار

د افغانستان بانک د خپرونو ارشد آفیسر

اخځلیکونه:

- Chen, M. A, Wu, Q. , & Yang, B. . (2019). How valuable is fintech innovation?. *The Review of Financial Studies*(5), 5.
- Lee, C. C, Li, X, Yu, C. H, & Zhao, J. (2021). Does fintech innovation improve bank efficiency? Evidence from china's banking industry. *International Review of*

Economics & Finance(4).

Phan, D, Narayan, P. K, Rahman, R. E. & Hutabarat, A.

R. . (2020). Do financial technology firms influence bank performance?. *Pacific-Basin Finance Journal*, 62.

Alshater, M. M., Saba, I., Supriani, I., & Rabbani, M. R.

(2022). Fintech in islamic finance literature: A review. *Heliyon*, 8(9), e10385. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10385>

Alsmadi, I., Zarour, M. (2015). Building an Islamic financial information system based on policy managements. *Journal of King Saud University - Computer and Information Sciences*, 27(4),

364–375. <https://doi.org/10.1016/j.jksuci.2014.11.001>

پولشویی؛

تهدیدی برای ثبات مالی کشورها

مقدمه

پول شویی پدیده‌ای است که اقتصاد کشورها را به شدت تهدید می‌کند. این پروسه برای کتمان منبع پول‌های به دست آمده از مسیرهای غیرقانونی، نه تنها سلامت سیستم‌های مالی یک کشور را به خطر می‌اندازد، بلکه پیامدهای جدی برای رشد اقتصادی، ثبات و توسعه اجتماعی نیز دارد.

در حالیکه دولت‌ها، مؤسسات مالی و نهادهای نظارتی نقش مهمی در امر مبارزه با پول شویی ایفا می‌کنند، اما این مسئولیت بر عهده تک تک افراد جامعه نیز است که در پیشگیری، ردیابی و گزارش فعالیت‌های مشکوک مالی به نهاد‌های مربوطه، مشارکت داشته باشند. در این مقاله؛ پول شویی، پیامدهای آن بالای شهروندان و اقتصاد کشور و

مسئولیت مردم در راستای مبارزه علیه پولشویی را بررسی خواهیم کرد.

مفهوم پول شویی

پول شویی به پروسه‌ای گفته می‌شود که طی آن، وجوه و عواید به دست آمده از راه‌های غیرقانونی، مشروع جلوه داده می‌شوند. این کار با انجام دادن یک سری از معاملات مالی انجام می‌شود تا منبع واقعی، مالکیت یا ذینفع اصلی و یا مقصد

پول غیر قانونی کتمان گردد. پول شویی معمولاً شامل سه مرحله از جمله جابجایی وجوه، لایه گذاری و ادغام می باشد.

مرحله جابجایی وجوه: در این مرحله پول های غیر قانونی وارد سیستم مالی می شوند. این کار می تواند از طریق واریز وجوه نقدی در حساب های مختلف بانکی، معاملات مهندسی شده یا سایر معاملات کوچک مالی انجام شود.

مرحله لایه بندی: در این مرحله، پول های غیر قانونی تحت معاملات پیچیده قرار می گیرند تا لایه هایی از معاملات مالی و جابجایی در حوزه های قضایی مختلف ایجاد شود. این کار ردیابی منشأ پول و جدا کردن آن از منبع غیر قانونی اش را دشوار می کند. روش های لایه بندی شامل انتقال وجوه بین حساب ها، تبدیل وجه نقد به اسناد قابل معامله یا استفاده از شرکت های غیر حضوری برای کتمان ذینفع اصلی پول می باشد.

مرحله ادغام یا اختلاط: در نهایت، وجوه پولشویی شده دوباره به اقتصاد مشروع وارد می گردد. این کار از طریق سرمایه گذاری در کسب و کارها، خرید املاک و یا دارایی های تجملی، و یا حتی به سادگی مخلوط کردن این وجوه با

درآمدهای مشروع قابل انجام است. باید یادآور شد که هر نوع اشتراک، داشتن ارتباط، همدستی، مشوره دهی، تشویق، تسهیل و مساعدت در ارتکاب جرم پول شویی در صورتیکه در رابطه به موارد فوق علم، اطلاع و یا شک وجود داشته باشد، منحصاً ارتکاب جرم پول شویی شناخته می شود. شخصی که در ارتکاب رکن مادی جرایم اشتراک نماید، شریک و شخصی که برای مرتکب تسهیلات، اسباب و وسایل را فراهم نموده و یا مرتکب را تشویق یا مشوره دهد، معاون جرم مذکور محسوب میشود.

پیامدهای پول شویی بر اقتصاد و جامعه

پولشویی، ساز و کاری است که طی آن منبع وجوه بدست آمده از راه های غیر قانونی کتمان می گردد. این عمل تبعات منفی گسترده دارد که فراتر از سکتور مالی است. طی این پروسه اقتصاد و اتباع عادی جامعه می توانند به طور قابل توجهی از اثرات آن آسیب ببینند.

پیامدهای پول شویی بالای اقتصاد کشور

۱. **تضعیف نظام مالی:** فعالیت های پول شویی می تواند با ورود حجم عظیمی

از پول های غیر قانونی به سیستم مالی، ثبات مؤسسات مالی را برهم بزند. این امر باعث تحریف بازارهای مالی شده و منجر به کاهش سرمایه گذاری های متعارف می گردد. بانکها و سایر مؤسسات مالی غیر بانکی درگیر در پولشویی، در معرض خطر آسیب به اعتبار سکتور های یاد شده، مجازات قانونی و از دست دادن تجارت قرار دارند که می تواند منجر به ورشکستگی بانکها و خطرات سیستماتیک در سکتور مالی گردد.

۲. **کاهش درآمدهای دولت:** پول

شویی اغلباً با فرار مالیاتی همراه است که منجر به از دست رفتن قابل توجه درآمدهای دولت می شود. این کاهش درآمد مالیاتی، توانایی دولت را در تأمین بودجه خدمات عمومی و پروژه های زیربنایی محدود می کند.

۳. **تحریف رشد اقتصادی:** پول شویی

با تورم قیمت دارایی ها، می تواند رشد اقتصادی مصنوعی ایجاد کند که این امر در نهایت باعث بی ثباتی اقتصادی می گردد. همچنین پول شویی منابع را از فعالیت های تولیدی به سمت فعالیت های غیر قانونی منحرف ساخته

نقش و مسئولیت مردم و مؤسسات

مالی در مبارزه با پولشویی

مبارزه با پول شویی نیازمند تلاش هماهنگ از سوی افراد جامعه، مؤسسات مالی، نهاد های نظارتی و دولت است. همکاری جمعی برای ایجاد یک راه حل در برابر این معضل فراگیر، حیاتی است.

نقش و مسئولیت افراد جامعه

آگاهی و آموزش: شهروندان باید در مورد پولشویی، تأثیرات آن بر اقتصاد و چگونگی تشخیص شاخص های پول شویی، معلومات کامل کسب نموده تا در امر درک عملکرد پول شویی و شناسایی فعالیت های مشکوک در زندگی روزمره شان مُمد واقع گردد.

گزارش فعالیت های مشکوک:

شهروندان باید هرگونه فعالیت یا معاملات مالی مشکوک را از طریق کانال های گزارش دهی به مقامات ذیصلاح گزارش دهند. ضمناً ایجاب می نماید تا اهمیت گزارش فعالیت های مشکوک در بین افراد جامعه برای ایجاد فرهنگ مسئولیت پذیری ترویج داده شود.

اجتناب از مشارکت در فعالیت های

غیرقانونی: افراد جامعه باید از مشارکت

است از بازار کنار رفته و این امر منجر به کاهش رقابت در بازار و در نهایت افزایش قیمت ها شود.

۳. کاهش دسترسی به خدمات

مالی: بانکها و سایر مؤسسات مالی غیر بانکی ممکن است برای مبارزه با پولشویی؛ مقررات و الزامات سخت گیرانه تری اعمال کنند که دسترسی شهروندان عادی به خدمات بانکی را دشوارتر می سازد. در برخی موارد، بانک ها ممکن است با بستن حساب ها یا کاهش خدمات به بخش ها یا مناطقی که با خطر بالا تلقی می شوند، روی بیاورند. این امر عمدتاً بر افراد کم درآمد و کسب و کارهای کوچک تأثیر منفی می گذارد.

۴. کاهش کیفیت خدمات عمومی:

کاهش درآمدهای دولت به دلیل پول شویی و فرار مالیاتی می تواند منجر به کمبود بودجه برای ارائه خدمات عمومی مانند صحت، آموزش و زیر بناها شود. طبقه پایین جامعه بار اصلی این کمبود بودجه را به دوش می کشند و با کیفیت پایین تر و دسترسی محدودتر به خدمات ضروری مواجه می شوند.

و مانع توسعه اقتصادی واقعی و نوآوری می شود.

پیامدهای پول شویی بالای مردم و

جامعه

۱. **افزایش جرم و ناامنی:** پول شویی ارتباط نزدیکی با انواع جرایم سازمان یافته مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان، قاچاق اسلحه و سایر معاملات غیرقانونی دارد. افزایش در فعالیت های مجرمانه می تواند منجر به افزایش سطوح خشونت و ناامنی در جوامع شود. شهروندان عادی ممکن است به دلیل گسترش مراکز جرمی که با پول شویی تأمین مالی می شوند، با کاهش امنیت و کیفیت زندگی مواجه گردند.

۲. افزایش هزینه اجناس و

خدمات: ورود وجوه غیرقانونی به اقتصاد یک کشور می تواند منجر به تورم و نوسان قیمت ها شود. این امر باعث افزایش هزینه امتعه و خدمات شده و تهیه اقلام ضروری روزمره را برای مردم عادی گرانتر می سازد. کسب و کارهای کوچک که توان رقابت با تجارت های پشتیبانی شده با وجوه غیرقانونی را ندارند، ممکن

یا حمایت از فعالیت‌های که تسهیل کننده پول شویی هستند، مانند معامله با خدمات انتقال وجوه ثبت نشده، معاملات از جانب شخص ثالث، و یا سایر معاملات مشکوک خودداری کنند.

نقش و مسئولیت مؤسسات مالی

اجرای برنامه‌های قوی قوانین و مقررات: مؤسسات مالی بانکی و غیر بانکی باید تدابیر کافی شناخت مشتری برای تأیید هویت مشتریان، درک رفتار مالی آنها، شناسایی و کاهش خطرات مرتبط با پول شویی، نگهداری سوابق تجدید شده و انجام بررسی‌های منظم را بشکل معیاری و دوامدار در نظر داشته باشند.

نظارت و گزارش دهی: مؤسسات مالی باید از نرم افزارها و سیستم‌های پیشرفته برای شناسایی و بررسی رفتار مالی غیرمعمول جهت تشخیص فعالیت‌های مشکوک استفاده نمایند. همچنان نهاد های یاد شده باید به کارکنان خویش در مورد نحوه شناسایی نشانه یا پرچم های سرخ پول شویی و گزارش فعالیت های مشکوک آموزش منظم و مستمر نموده و گزارش های مشکوک مالی را در اسرع وقت به نهاد های ذیربط ارسال نمایند.

همکاری و به اشتراک گذاشتن

اطلاعات: به هدف مبارزه جمعی با پول شویی، میکانیزم‌های منظم و مستمر بین بانکها و سایر مؤسسات مالی برای به اشتراک گذاشتن اطلاعات در مورد فعالیت‌های مشکوک و شیوه‌ها در راستای مبارزه با پول شویی باید ایجاد گردد و در ضمن مشارکت دوامدار بین سکتور دولتی و خصوصی در زمینه نیز از اهمیت حیاتی برخوردار است.

نتیجه‌گیری

پولشویی یک تهدید جدی برای ثبات مالی کشورها به شمار میرود و بالای اقتصاد و جامعه تأثیرات منفی دارد. پولشویی، نظام مالی را تضعیف کرده، درآمدهای دولت را کاهش داده و رشد اقتصادی را تحریف می‌کند. علاوه بر این، پول شویی منجر به افزایش جرم و نامنی، افزایش هزینه اجناس و خدمات، کاهش دسترسی به خدمات مالی، سلب اعتماد نهادهای دولتی و کاهش کیفیت خدمات عمومی می‌شود.

مبارزه با پولشویی مستلزم تلاش جمعی و هماهنگ مردم، مؤسسات مالی و دولت است. مردم باید در رابطه به پول شویی و عواقب آن آگاهی داشته و فعالیت‌های

مشکوک مالی را گزارش دهند. از سوی دیگر، مؤسسات مالی باید مقررات را تطبیق نموده و فعالیت‌های مشکوک مالی را نظارت و در اسرع وقت به نهاد های ذیربط گزارش دهند. همچنان سکتور مالی باید کارکنان خویش را بصورت دوامدار آموزش داده و در ضمن همکاری با نهاد های نظارتی، از سیستم و فناوری های پیشرفته غرض شناسایی معاملات مشکوک و نظارت آنها استفاده نمایند.

با همکاری مشترک، می‌توانیم در برابر پول شویی مبارزه نموده و محیط مالی شفاف‌تر، امن‌تر و قابل اعتمادتر را تضمین نماییم. تلاش جمعی برای کاهش اثرات مخرب پول شویی و حفظ سلامت و مصئونیت نظام مالی و اقتصادی کشورها حیاتی است.

نویسنده:

محمد فهیم شریف

مدیر ارشد تحلیل

د مندرسو بانکونو ټولو بېلگې

د افغانستان بانک د بانکي عملياتو کړنلارې د شپږم فصل د (۳۶) مادې سره سم، هغه بانکونو ټونه چې

لاندې ذکر شوي ځانګړتياوې ولري، مندرس بانکونو ټونه ګڼل کېږي:

۱- هغه بانکونو ټونه چې ظاهري بڼه يې په بشپړه توګه بدله شوې وي.

۲- هغه بانکونو ټونه چې يوه برخه يې قطع شوې وي.

۳- هغه بانکونو ټونه چې زيات لیکل پرې شوي وي چې له امله يې د بانکوت ظاهري بڼه بدله شوې وي.

۴- هغه بانکونو ټونه چې امنيتي نښې يې په بشپړه توګه له منځه تللي وي خو اصليت يې د پيژندلو وړ وي.

۵- هغه بانکونو ټونه چې د ډيرې کارونې له امله په بشپړ ډول زاړه (مړاوي) شوي وي او د نوټ شميرنې په

ماشینونو کې د شمير لوړ نه وي.

۶- هغه بانکونو ټونه چې ډير زاړه شوي وي، ډيرې خیرې شوي برخې ولري او په ډيرو برخو يې سکاښتپ

لګيدلی وي او د نوټ شميرنې په ماشینونو کې د شمير لوړ نه وي.

د افغانستان بانک د اړوندې کړنلارې سره سم په خپل وار د خلکو د آسانتيا لپاره مندرس بانکونو ټونه

راټولوي او سوځوي او په بدل کې يې نوي بانکونو ټونه بازار ته وړاندې کوي. خو له ګرانو هېوادوالو څخه

غواړي چې په غوره توګه يې د ساتلو په برخه کې پاملرنه وکړي.

د افغانستان بانک سرپرست: کوچنیو پورونو ته د خلکو لاسرسی د بېوزلې کچه راتیټوي

د افغانستان بانک سرپرست رییس هدایت الله بدري، په افغانستان کې د ملگرو ملتونو سازمان د سرمنشي له ځانگړې استازې روزا اوتونبایوا سره په کتنه کې د مالي خدمتونو د پراختیا په اړه خبرې وکړې. باختر آژانس ته د افغانستان بانک د ویاند دفتر د معلوماتو له مخې؛ په دې کتنه کې هدایت الله بدري ویلي چې د افغانستان بانک ژمن دی د هېواد ټولو برخو ته مالي خدمتونه

ورسوي، چې هېوادوال وکولای شي په آسانه توگه، ارزانه او غوره مالي خدمتونو ته لاسرسی ولري. بدري زیاته کړې چې د دې برخې د پیاوړتیا لپاره د هېواد اوسنیو شرایطو په پام کې نیولو سره مقررې جوړه شوې ده چې په پلي کېدو سره به یې خلک وکولای شي، په آسانه توگه کوچني پورونه تر لاسه کړي. د بدري په خبره، کوچنیو پورونو ته د خلکو لاسرسی د بېوزلې کچه راتیټوي او د دندو په رامنځته کولو کې مرسته کوي. روزا اوتونبایوا هم په خپلو خبرو کې، مالي

خدمتونو ته د خلکو لاسرسی، ارزښتناک بللی او په دې برخه کې یې د همکارۍ ډاډ ورکړی دی.

د اسلامي بانکوالی په سکتور کې د خلکو د امانتونو کچه ۴ سلنه زیاته شوې

د افغانستان بانک د سرپرست رییس په مشرۍ د دې بانک د عالي شورا په غونډه کې د پولي سیاستونو د اغېزناک تطبیق، د بانکوالی سکتور د وضعیت، د اسلامي بانکوالی د پراختیا، د صرافي فعالیتونو د میکانیزه کولو او مالي خدمتونو ته د خلکو د لاسرسی په تړاو خبرې شوې

دي. په دې غونډه کې د یاد بانک رییس ویلي، چې د اسلامي بانکوالی په سکتور کې د خلکو د امانتونو کچه د تېرې ربعې په پرتله څلور سلنه زیاته شوې ده. نوموړي زیاته کړې؛ په تېر یو کال کې افغانی د ډالرو پر وړاندې خپل ارزښت ثابت ساتلی او د سیمې او نړۍ د ډېرو هېوادونو د پولي واحدونو په پرتله د ښه کېدو په حال کې ده.

صادرات ۹۵ میلیون دالری افغانستان به سه کشور طی یک ماه

اداره ملی احصائیه و معلومات اعلام کرد که افغانستان در ماه

د ټولو هېوادونو زعفران ارزوي، چې سپر کال يې د افغانستان زعفران يو ځل بيا د نړۍ تر ټولو غوره زعفران ونومول.

پاکستان، هند و امارات متحده عربي گفته شده است. **افغان زعفرانو د نهم ځل لپاره په نړۍ کې لومړی مقام خپل کړ**

د افغانستان زعفرانو د نهم ځل لپاره د "بلجيم د ذايقي نړيوال انستيتيوټ" لخوا په نړۍ کې لومړی مقام وگاته. دې انستيتيوټ د هرات زعفرانو لابراتواري آزموينې ترسره کړي، چې په پايله کې يې د افغانستان زعفران تر ټولو خوندور زعفران وپېژندل شول. دا بنسټ هر کال د نړۍ

این اداره ارزش مجموعی واردات افغانستان را ۶۵۰ میلیون دالر اعلام کرد. در اعلامیه اداره احصائیه و معلومات آمده که ارزش مجموعی واردات کشور در ماه حوت سال گذشته ۷۸۹.۶ میلیون دالر بوده است و در ماه حمل سال جاری این رقم به ۱۳۹ میلیون دالر کاهش یافته است. بیشترین واردات افغانستان از کشورهای ایران، پاکستان و چین است و بیشترین صادرات آن به

حمل سال جاری بیش از ۹۵ میلیون دالر به پاکستان، هند و امارات متحده عربي صادرات داشته است. این اداره به تاریخ ۱۶ جوزا در اعلامیه ای گفته است که ارزش مجموعی صادرات افغانستان نسبت به سال گذشته کاهش یافته است. بر اساس آمارهای این اداره، در ماه حوت سال گذشته، افغانستان ۱۴۱.۱ میلیون دالر صادرات داشته است که حدود ۴۵.۵ میلیون دالر کاهش را نشان می دهد.

منابع:

- ۱- باختر
- ۲- سپورمی رادیو
- ۳- خبرگزاری افق
- ۴- آریانا نیوز

مصاحبه با

آمر خطرات و رعایت قانون

د افغانستان بانک

سکتور بانکی افغانستان در سه سال گذشته شاهد چالش های مختلف و فرود و فراز بوده است. د افغانستان بانک با استراتژی ها و پالیسی های مؤثر خود توانست چالش ها را به فرصت تبدیل کند و سکتور بانکی را دوباره مستحکم نموده، نگذاشت اعتبار نظام بانکی کشور صدمه ببیند. در این راستا رهبری، آمریت ها و کارمندان مجرب و با استعداد این بانک نقش مؤثری داشته اند. مجله بانک در نظر دارد وظایف، مسئولیت ها و دست آوردهای آمریت های مختلف د افغانستان بانک را با خوانندگان عزیز شریک سازد. این بار مدیریت نشرات د افغانستان بانک در مورد کارکرد و فعالیت های آمریت خطرات و رعایت قانون، با آمر آن محترم محمد یاسر

ذهین گفتگو کرده است. اینجا وظایف، مسئولیت ها، دست آورد ها و برنامه های آینده آمریت خطرات و رعایت قانون د افغانستان بانک با خوانندگان مجله بانک شریک ساخته می شود.

مجله بانک: محترم ذهین صاحب، خرسندیم که امروز در مورد فعالیت ها و دست آورد های آمریت اداره خطرات و رعایت قانون با شما گفتگو می کنیم. در قدم اول میخواهیم در مورد تحصیلات و تجارب تان به ما آگاهی دهید.

ذهین: اسم من محمد یاسر ذهین است. از مدت ۱۰ سال بدینسو در آمریت های مختلف د افغانستان بانک مصروف خدمت استم که بیشتر از ۳ سال بدینسو منحیث آمر عمومی اداره خطرات و رعایت قانون د افغانستان بانک ایفای وظیفه می نمایم. تحصیلات من رشته های مختلف را در بر می گیرد. در بخش مبارزه با پول شویی و تمویل تروریزم از ایالات متحده امریکا تخصص دارم. لسانس خود را در رشته مالی و بانکی از پوهنتون کابل بدست آورده ام.

مجله بانک: ذهین صاحب، لطف نموده در مورد آمریت عمومی خطرات و رعایت قانون و دست آورد های عمده تان

معلومات دهید.

ذهین: آمریت عمومی خطرات و رعایت قانون یکی از آمریت های مهم د افغانستان بانک می باشد و هدف اساسی آن حفظ شهرت د افغانستان بانک است که وظیفه ارزیابی خطرات مالی، غیر مالی و تکنالوژی مالی مانند Cloud Application Network و حملات سایبری را به عهده دارد. اهداف عمده آمریت عمومی خطرات و رعایت قانون عبارت از حفظ شهرت نیک یا خوشنامی د افغانستان بانک و حفظ ثبات نظام پولی کشور از طریق تطبیق تعزیرات تمام انتقالات و یا معاملات بیرون مرزی که از افغانستان به خارج صورت می گیرد، می باشد. همچنان تمام پروژه های دولتی که از طریق وزارت مالیه برنده میشوند و می خواهند پول خود را در بانک های خصوصی واریز کنند، تمام اینها در سایت تعزیرات مورد چک و بررسی قرار میگیرد. علاوه بر این، جواز های که آمریت نظارت مؤسسات مالی غیر بانکی به صرافان و عرضه کنندگان خدمات پولی و سایر نهادهای مالی غیر بانکی می دهد، آمریت خطرات و رعایت قانون آن را جهت تطبیق تعزیرات چک و بررسی

می نماید.

در ارتباط به انتقالات بین المللی پول FTT که از طریق شبکه های جهانی سوئیفت صورت میگیرد باید بگویم که سابق بانکها مکلف بودند تا اسناد آن با مکاتیب شان به شکل فزینی از بانکهای تجارتی بیاورند و به ما بسپارند. انتقال اسناد فزینی از بانکها به بانک مرکزی یک چالش جدی بود. جهت حل این مشکل و اینکه تجارت هرچه تسهیل و سریع شود، ما به همکاری آمریت تکنالوژی معلوماتی یک سیستم یا سافت ویرساختیم که توسط این سافت ویر امروز تمام معاملات انتقالات بین المللی به ما مواصلت می کند. باید گفت که سابق این اجراءات در حد اکثر ۲۴ ساعت صورت می گرفت اما اکنون به ۳ ساعت تقلیل یافته. علاوه بر این، در ارتباط به تطبیق سایت تعزیرات باید بگویم که قبل از فتح ما تمام چک های زون مرکز را مورد تطبیقات تعزیرات قرار می دادیم و تمام چک های وزارت مالیه که بالاتر از ۵۰۰۰۰۰ می بود از مستوفیت کابل به ما مواصلت می ورزید تا بالست تعزیرات چک گردند. اما ازینکه درین مورد هیچ انعطاف پذیری وجود نداشته باشد، در

حال حاضر از یک افغانی گرفته الی هر مبلغی که باشد باید با لست تعزیرات تطبیق گردد چون تمام معاملات که به نفع اشخاص که تحت تعزیرات قرار دارند، باید چک گردد. علاوه بر این، قبلاً آمریت عمومی خطرات و رعایت قانون فاقد یک چارچوب جامع ارزیابی خطرات بود. خوشبختانه، ما توانستیم تا یک چارچوب لازم ارزیابی خطرات را ایجاد نماییم تا مطابق به آن خطرات د افغانستان بانک را تحت ارزیابی قرار دهیم که این چارچوب در حال حاضر با حمایت و همکاری هیئت عامل د افغانستان بانک در تمام زون های د افغانستان بانک عملی و خطرات عملیاتی زون ها ارزیابی می گردد. همچنان، بخش رعایت از قانون ایجاب می کند که تمام معاملات که از طریق د افغانستان بانک طی مراحل می گردند، مورد تطبیق سایت تعزیراتی قرار بگیرند. به همین ترتیب، در حال حاضر تمام انتقالات بین المللی پول که صورت میگیرند صرفاً برای واردات اموال صورت می گیرد یعنی بدون اینکه در بدل پول جنس وارد نه کنیم، پول به خارج انتقال نه می دهیم. ازینکه ذخایر ارزی د افغانستان بانک مسدود گردیده است، ما باید از

انتقال پول به خارج جلوگیری کنیم. ازینرو ما اجازه نمی دهیم که پولی بدون وارد شدن کدام جنس به افغانستان، از کشور خارج شود. باید بگویم که سرعت انجام معاملات را از ۲۴ ساعت به ۳ ساعت کاهش داده ایم که این امر سبب شده است تا یک تاجر یا شرکت ضرر را متحمل نشود. انجام سریع معاملات سبب میشود تا پروسه واردات سرعت پیدا کند و اجناس و اموال سریعتر و بدون مصارف اضافی وارد افغانستان شوند و به همان اندازه چرخش اقتصاد افغانستان سرعت پیدا میکند و از بلند شدن قیمت اجناس جلوگیری صورت می گیرد.

مجله بانک: سپاس، لطف نموده در مورد پلان های آینده تان معلومات دهید.

ذهین: ما برنامه عادی و برنامه انکشافی داریم. پلان عادی سال آینده شامل اموری است که ما همیشه به گونه روزانه انجام می دهیم. قسمیکه در پلان انکشافی سال قبل سیستم سافت ویر انتقالات پولی را ایجاد نمودیم، در پلان انکشافی سال ۱۴۰۳ ما می خواهیم یک سافت ویر را جهت انتقالات چک های وزارت مالیه ایجاد نماییم چون عموماً شب های آخر سال

مالی مشکلات زیاد رخ می دهند زیرا معاملات از حد زیاد می باشند و ایجاد یک سافت ویر جامع برای اجرای تمام چک ها شفافیت بیشتر را به بار می آورد و معاملات را سرعت می بخشد. در پلان انکشافی ما دیتابیس های معیاری و سیستم مرکزی برای انتقالات چک های وزارت مالیه و تدارکات و جواز های صرافی در نظر گرفته شده اند.

هم چنان، برای خطرات عملیاتی که سال قبل ارزیابی شده بودند، پلان کاهش خطرات ترتیب گردیده است و تمام خطراتی که در سال جاری تشخیص و تثبیت شده و ارزیابی شده اند باید با آمریت های زون های مربوطه شریک ساخته شوند. علاوه بر این، جهت ارتقای ظرفیت کارکنان، پلان کاهش خطرات و برنامه های آموزشی در داخل و خارج کشور نیز شامل پلان می باشند.

له ټولو گرانو هېوادوالو څخه غوښتنه کېږي چې له بې جواز ه صرافانو سره د پیسو د مبادلي او حوالې د معاملاتو له ترسره کولو څخه ډډه وکړي!

له دې لارې گرانو هېوادوالو ته خبر ورکول کېږي چې د پیسو د مبادلي او حوالې معاملي دې له هغو صرافانو سره ترسره کړي چې د افغانستان بانک لخوا ورته د فعالیت جوازونه صادر شوي دي. جواز لرونکي صرافان په مرکز او ولایتونو کې د هېواد په ټولو سیمو کې فعالیت کوي او له گرانو هېوادوالو څخه هيله کېږي چې د خپلو پیسو د خوندیتوب لپاره باید خپل مالي معاملات د جواز لرونکو صرافانو له لارې ترسره کړي.

د افغانستان بانک د ۱۲۸۶۲ گڼې او ۰۳/۰۳/۱۴۰۳ نېټې متحدالمال له لارې محترم صرافانو ته خبر ورکړی دی او اوس یو ځل بیا هغو ټولو وگړو او اشخاصو ته، چې د افغانستان بانک لخوا د صادر شوي جواز څخه پرته په غیر قانوني ډول د صرافو او پولې خدمتونو فعالیتونه ترسره کوي، خبر ورکول کېږي ترڅو خپلې غیر قانوني کړنې ژر تر ژره ودروي.

د دې پرېکړې د نه عملي کولو په صورت کې به له سر غړوونکو سره قانوني چلند وشي.

come variable of online trust.

The value of a person's range is between 0.00 (zero correlation) and 1.00 (perfect correlation). The correlation between company reputation and online trust (.293) considers a weak correlation and the correlation between service quality and online trust (.387), which is considered a moderate correlation. Similarly, the correlation between security and privacy

policies (.485) is strong because it is close to .5. Then the correlation between web design (.343) is considered moderate. Relationship commitment and online trust correlation are (.485) although it is less than .5 but still considered a strong correlation. Lastly, the correlation between repeat purchase and online trust (.422) is moderate. The results are given in Table 2.

Table 2: Correlation

	R	SQ	SPP	WBD	RCM	OT	RPI
R	1						
SQ	**490.						
SPP	**342.	**417.	1				
WBD	**332.	**350.	**294.	1			
RCM	**293.	**403.	**340.	**308.	1		
OT	**293.	**387.	**480.	**343.	**485.	1	
RPI	**350.	**366.	**328.	**284.	**422.	**422.	1

4.3. CFA analysis

Model is also found fit for further analysis. Table 3 shows the model fit indicators, which are root mean square error of approximation (RMSEA); its value should be less than .08. Tucker-Lewis index (TLI) should be more than .90, Comparative fit index (CFI) should be more than .90, Cmin/df, also known as chi-square/df, should be less than 3 (Hair

Jr, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2010). For the present study, Cmin/df value is 1.28, which is less than 3, so it is acceptable. Similarly, the CFI value is .925, which is greater than .9, so it is also acceptable. The TLI and IFI values are greater than .9 (TLI .909 and IFI .922). The RMSEA value is .036, which is less than .08, so it is acceptable.

Table 3: CFA analysis

Fit indices	Achieved value	Acceptable value
Cmin/df	28.1	Less than 3
IFI	.922.	Above .9
CFI	.925.	Above .9
TLI	.909.	Above .9
RMSEA	.036.	Less than .08

Note: The remaining parts of this article will be published in the upcoming issues of the Magazine.

By: Ihsanullah Mansoor, Rahman Shah, Bary jan Patwal

has seven constructs, each having multiple items measured using a five-point Likert scale (1 strongly disagree, and 5 strongly agree). Our survey instrument was developed based on a quantitative measures total number of questions 32. For the descriptive analysis, correlation analysis, and reliability analysis, we used SPSS as the primary tool. The CFA (confirmatory factor analysis) and SEM (structure equation model) AMOS are used as tools.

4. Data Analysis and Results

This portion of the study will run several tests in SPSS, which is reliability analysis for reliance on instruments used in data collection. Correlation analysis is used to analyze the relationship between the variables. Descriptive analysis is used to analyze the descriptive statistics and structural information about data. Furthermore, linear regression analysis is tested to know the impact of independent variables on the dependent variable.

4.1. Reliability Analysis

The reliability is checked through Cronbach alpha reliability. The value of Cronbach alpha value should be higher than 0.7 (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2009). The first results indicate that company reputation reliability is .703, which is above .7, so it is acceptable. The subsequent reliability of service quality is .704, which is above standards, so it is acceptable. However, the reliability value of security and privacy policies is .548, which is below the .7. According to (J.-C. Wang & Chang, 2013), it is considered

moderate reliability and acceptable to report. Next, the Cronbach's alpha reliability of web design is .465, which is below .7 and consider as low reliability and acceptable to report (J.-C. Wang & Chang, 2013).

Furthermore, the reliability of relationship commitment is .644, which is close to .7, so it is considered an acceptable value for reporting, and the number of items is three. Now moving forward, the reliability of online trust is .674, which is also near to .7, so it is acceptable, and the numbers of items are six. The reliability of repeat purchase intention is .625, which is an acceptable value and three items. All the results of the reliability analysis are given in below table 1.

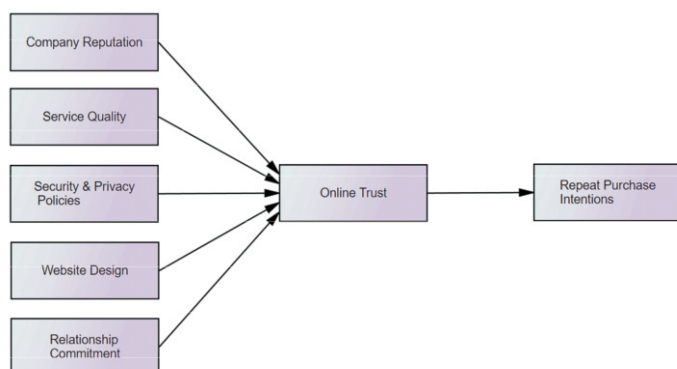
Table 1: Reliability analysis

VARIABLES	Number of items	Cronbach's Alpha
Reputation	2	.703
Service quality	5	.704
Security and privacy policies	5	.548
Web design	4	.465
Relationship commitment	3	.644
Online trust	6	.674
Repeat purchase intention	3	.625

4.2. Correlation analysis

The correlation is used to indicate the information about the relation between dependent and independent variables. Independent variables are independent variables: company reputation, service quality, security and privacy policies, web design, and relationship commitment. While online trust represents an intervening variable, repeat purchase intention is an out-

Figure 1: Conceptual framework

The framework represents dependent and independent variables (see figure 1). Where company reputation, service quality, security and privacy policies, web design, and relationship commitment are independent variables, and online trust represents a dependent variable, repeat purchase intention is an outcome or intervening variable of online trust. This model is self-structured for analyzing the impact of independent variables on the dependent variable.

3. Methodology

3.1. Sample and data collection

First of all, this study is primary research because this is only for enhancing knowledge in the research area. Data were collected from students of Al-Taqwa Institute, Afghanistan. For sample size decisions, Raosoft software was used, which is an online sample size calculator. At the time of data collection, the university's total population was 3500, so the resulting sample size guided by an online calculator was 252. To achieve the desired sample size, 400 questionnaires were distributed

among both males and females. Two hundred and seventy-two were initially returned. From that, 252 were found usable for the data analysis—the response rate of males was 66.3%, and the female response rate were 33.7%.

Most of the respondents were between 20-30 years, and their response rate was 57.5%. Almost the highest response rate of response bachelor students was 78.6%, and 16.3% were masters' students. The income of respondents was different from those who are less than 20,000; their response rate was 16.3%, and between 20,000-40,000, their response rate was 34.1% than between 40,001-60,000 so, their response rate was 25%.

3.2. Measures

In this study, the questionnaire survey is used to acquire the data about factors influencing trust in online business. Five independent variables, one intervening variable, and one dependent variable is used. The intervening variable is online trust, and the dependent variable is repeat purchase intention. Independent variables are company reputation, website design, website service quality, security and privacy policy, and relationship commitment. The questionnaires of relationship commitment were adopted from Arnott, Wilson, Mukherjee, and Nath (2007), and repeat purchase intention questionnaires were adapted from Chiu, Wang, Fang, and Huang (2014). The others five questionnaires were adopted from San-Martín and Camarero (2012). The model we tested here

FACTORS INFLUENCING ONLINE TRUST AND REPEAT PURCHASE

INTENTION: A STUDY OF AFGHAN CONSUMERS

(continued from previous issues of the magazine)

The value perceived is the most valuable predictor of repeat purchase intention (Parasuraman & Grewal, 2000). According to (Parkinson, Ball, Blake, & Key, 2009), users are online looking for valuable products content, and websites more than ever. Marketing researchers have proposed that the principles that drive customers to participate in retail shopping include functional and hedonic aspects (Babin, Darden, & Griffin, 1994). Business studies and surveys show that online customers now seek accessibility (Parkinson et al., 2009) and freshness demand, discovery and innovation, and intrinsic needs (Wakefield, Wakefield, Baker, & Wang, 2011). The role of perceived value in explaining the behavior of repeat purchases in the online shopping context was focused on in recent studies (Kim & Gupta, 2009; Y. S. Wang, 2008).

Some analyze the impact of online shopping benefits on repeat purchase intention, i.e., profit intention association (Forsythe, Liu, Shannon, & Gardner, 2006). Under the End Chain (MEC) Theory (Gutman, 1982), shopping motivations have a hierarchical structure, with benefits as sub-value objectives. Therefore, the value-intended relation is compatible with the MEC principle that values are the primary priorities that cause behavior while the

connection between benefit and intention demonstrates the importance of more tangible objectives in determining behavioral intention; benefits serve as a means to achieve values against the MEC objective hierarchy. Direct conclusions based on preferred advantages are difficult to draw from repeat purchase intentions without distinguishing them clearly from the underlying (Botschen, Thelen, & Pieters, 1999).

Although marketing research, Gutman (1997) has long recognized the need to analyze the hierarchy of customer priorities, the study on online repeat purchase has largely ignored this problem. Therefore, the MEC theory must explain the relation between benefits values and intentions to provide a deeper understanding of consumers (Dennis, King, & Wagner, 2007; Zanolli & Naspetti, 2002) while researching online purchasing repeat purchase intentions. Since trust developed online results in repeat purchases, it is conceivable to posit that the same will hold in the offline context. Therefore, we put forward that:

H6: *Online trust has a positive influence on repeat purchase intention.*

DAB Acting Governor Meets with UNDP Head for Afghanistan

June 5, 2024— The acting governor of Da Afghanistan Bank (DAB), Hedayatullah Badri, met with the resident representative of the United Nations Development Program (UNDP) for Afghanistan, Stephen Rodrigues, in the main office of Da Afghanistan Bank.

In this meeting, the acting governor of Da Afghanistan Bank emphasized the significance of Islamic banking, electronic payments, and microfinance in economic development, considering the improvement of these areas as a priority in the contemporary era.

He stated that Da Afghanistan Bank has been able to manage the banking sector properly and has taken significant and practical steps in developing Islamic banking, making the payments electronic, adding DAB has enacted laws and regulations to improve microfinance to play a positive role in developing the country's economy.

“I believe that access to appropriate financial

services can play a remarkable role in empowering low-income individuals and alleviating poverty in the community,” Badri said, adding DAB is seeking positive and better ties with all aid providing organizations and urged them to focus their support on decreasing unemployment rate and creating job opportunities.

Praising the DAB's achievement in stabilizing the Afghani (AFN), controlling inflation, managing the banking sector, and overall economic growth of the country, Stephen Rodrigues committed to cooperating in developing the Islamic banking, the overall banking sector, electronic payment digitalization, microfinance, and other numerous matters.

It is noteworthy that, besides the resident representative of the United Nations Development Program (UNDP) Stephen Rodrigues, and his accompanying delegation, the meeting was attended by several director generals of DAB.

د مالي خدمتونو په برخه کې ستاسې غوښتنې موږ ته د ارزښت وړ دي. موږ هڅه کوو ترڅو تاسو ته تر ټولو غوره اسلامي مالي محصولات چې له شرعي اصولو او د اسلامي ټولنو له منل شوو معیارونو سره سم وي، رامنځته کړو. له خپلو بانکونو سره یوځای شئ او د هېواد لپاره د یو پرمختللي اقتصاد زمينه برابره کړئ.

The Bank بانک

June 2024

شماره ۲۰۳ - ذوالحجّة الحرام - ۱۴۴۵ - جوزا ۱۴۰۳